

Asia: VN/24185/2023

Lausuntopyyntö terrorismirikostyöryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Liikenne- ja viestintävirasto on tarkastellut terrorismirikostyöryhmän mietintöä ja siihen sisältyviä rikoslain 34 a lukuun liittyviä lainsäädännön muutosehdotuksia siltä osin kuin ne koskevat liikenteen ja sähköisen viestinnän toimialoja ja viraston rekisteri-, lupa- ja valvontatehtävien piirissä olevia toimijoita, ja esittäisi seuraavat huomiot:

Muutokset sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin

Ehdotuksen keskiössä on rikoslain 34 a luvun uudistaminen. Muista mietintöön sisältyvistä lakiehdotuksista viraston toimialaan liittyy lakiehdotus sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta. Sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia muutettaisiin siten, että siinä olevat viittaukset (25 §, 28 § 30 §, 36 §, 40 §, 49 §, 226 c § ja 339 §) rikoslain 34 a luvun 5 e §:ssä tarkoitettuun terrorismirikoksiin liittyvään julkiseen kehottamiseen muutettaisiin viittauksiksi rikoslain uuden 34 a luvun 14 §:ssä tarkoitettuun terroristiseen julkiseen kehottamiseen. Muutos liittyy rikoslain pykälänumeron ja rikosnimikkeen muuttumiseen uudessa 34 a luvussa. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain nojalla syyllistyminen pykälissä mainittuihin rikoksiin voi olla este mm. ohjelmisto- ja radioluvan myöntämiselle.

Viraston näkemyksen mukaan ehdotukset ovat sellaisenaan kannatettavia.

Liikenteen lainsäädännön viittaukset rikoslakiin

Sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin ehdotettujen muutosten valossa Liikenne- ja viestintävirasto on tarkastellut myös liikenteen lainsäädäntöä. Kuten sähköisen viestinnän alalla, myös liikenteen alalla syyllistyminen liikenteeseen liittyvään rikokseen voi olla esteenä luvan tai oikeuden myöntämiselle tai voimassa pitämiselle. Toisin kuin esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain esillä olevat pykälät, liikenteen säännöksissä ei pääsääntöisesti ole tarkkoja pykäläviittauksia, vaan niissä viitataan yleisemmällä tasolla rikoksiin, jotka voivat olla merkityksellisiä arvioitaessa toimijoiden edellytyksiä. Niissä liikenteen säännöksissä, joissa on täsmällisempiä viittauksia, viittaukset keskittyvät kuitenkin rikoslain 23 lukuun, eikä 34 tai 34 a lukuja mainita. Rikoslain 23 luku käsittelee otsikkonsa mukaisesti liikennetuhotuksia. Kuten tarkasteltavana olevasta mietinnöstä ilmenee, käsitellään kuitenkin myös rikoslain 34 ja 34 a luvuissa liikenteeseen liittyviä tekoja. Rikoslain 34 luvussa on säännökset liikennetuhotyöstä ja törkeästä liikennetuhotyöstä. Terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia käsittelevän 34 a luvun 1 § puolestaan viittaa liikennetuhotyöhön. Tässä kohtaa on merkillepantavaa, että näihin lukuihin ei ole koottu tarpeelliseksi tehdä muutoksia, kun liikenteen rangaistussäännöksiä ja terrorismin vastaisia toimia on viime vuosina tarkasteltu sekä merenkulun että ilmailun osalta. Merenkulun terrorismin torjuntaan liittyvien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanossa (HE 100/2019) ei esitetty muutoksia rikoslain 34 a lukuun. Myöskään ilmailun terrorisminvastaisten sopimusten täytäntöönpanon yhteydessä ei tehty muutoksia rikoslain 34 a lukuun (HE 232/2020).

Liikenteen säännöksistä, jotka sisältävät yleisiä viittauksia rikoslakiin, voidaan mainita seuraavat:

Liikenteen palveluista annetun lain 8 §:ssä säädetään tekijöistä, jotka on otettava huomioon liikenteestä vastaavan henkilön tai luonnollisen henkilön hyvämaineisuutta arvioitaessa. Pykälässä viitataan yleisellä tasolla liikenteen harjoittamista koskevien säännösten rikkomiseen. Saman lain 138 §:ssä säädetään tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajaan kohdistuvista vaatimuksista. Palveluntarjoajaa ei voida pitää luotettavana, jos se ...[tuomittu viimeisen viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen muusta vakavasta rikoksesta, jonka voidaan arvioida vaikuttavan luotettavuuteen tai katsoa osoittavan ilmeistä sopimattomuutta hoitamaan tässä luvussa tarkoitettuja tehtäviä. Palveluntarjoajan luotettavuuden arviointi koskee sen määräävässä asemassa olevia henkilöitä sekä 137 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitavia henkilöitä.] Lain 212 §:n mukaan vastaavat vaatimukset koskevat myös palveluntarjoajaa, jolle harkitaan siirrettäväksi julkinen hallintotehtävä.

Ilmailulain (864/2014) 47 §:ssä tarkoitettua lupaa ei myönnetä, jos hakija on soveltumaton sen haltijaksi. Hakijan on katsottava olevan soveltumaton luvan haltijaksi, jos hän: 1) huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta jatkaa ilmailua koskevien säännösten tai määräysten rikkomista; 2) rikkomalla olennaisella tavalla tai toistuvasti ilmailua koskevia säännöksiä tai määräyksiä osoittaa puuttuvaa halua tai kykyä niiden noudattamiseen; 3) on aiemmalla toiminnallaan osoittanut sellaista yleistä piittaamattomuutta säännöksistä tai määräyksistä, että on syytä epäillä hakijan kykyä tai halua noudattaa ilmailun turvallisuuden kannalta olennaisia säännöksiä ja määräyksiä. Tässä pykälässä ei ole tarkkoja viittauksia rikoslakiin.

Ilmailulain taustantarkistuksia käsittelevän 101 §:n mukaan seuraavat taustan tarkistusten yhteydessä ilmenevät seikat muodostavat esteen 102 §:ssä tarkoitetun pääsylvän, 103 §:ssä tarkoitetun henkilökortin sekä muiden asetuksissa tarkoitettujen hyväksyntöjen ja lupien myöntämiselle:

- 1) hakija on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa yleistä piittaamattomuutta toisten turvallisuudesta, huumausainerikoksesta tai kuulumisesta järjestäytyneeseen rikollisryhmään;
- 2) hakija on tuomittu sakkorangaistukseen lentoturvallisuutta tai ilmailun turvaamista koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta;
- 3) hakija on aiemmalla toiminnallaan osoittanut sellaista yleistä piittaamattomuutta säännöksistä tai määräyksistä, jotka antavat aiheen epäillä hakijan kykyä tai halua noudattaa tehtävässään vaadittavia säännöksiä ja määräyksiä.

Mainitussa 101 §:ssä ei ole selkeitä viittauksia rikoslain eri pykäliin tai lukuihin.

Koska yllä mainitut viittaukset rikoslain pykäliin eivät ole täsmällisiä, ehdotetut rikoslain 34 a luvun uudistukset eivät edellytä näiden liikenteen säännösten muuttamista.

Eräissä liikenteen säännöksissä on kuitenkin täsmällisempiä viittauksia rikoslakiin. Esimerkiksi ilmailulain 50 §:ssä säädetään Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada tietoja mm. rikosrekisteristä. Tuossa 50 §:ssä on selkeä viittaus rikoslain 23 lukuun, mutta ei viittausta rikoslain 34 luvussa olevaan liikennetuhotyöhön tai 34 a lukuun. Ilmailulain rangaistuksia käsittelevä 16 luvun 175 ja 176 § sisältävät informatiiviset viittaukset rikoslain 23 lukuun. Vastaavaa viittausta rikoslain 34 tai 34 a lukuun ei ole.

Liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 25 §:ssä säädetään taksinkuljettajaa koskevista vaatimuksista. Taksinkuljettajan ajoluvan myöntämisen esteeksi on mainittu mm. syyllistyminen rikoslain 23 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, 3 §:ssä tarkoitettuun rattijuopumukseen, 4 §:ssä tarkoitettuun törkeään rattijuopumukseen tai 10 §:ssä tarkoitettuun kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta. Syyllistymistä rikoslain 34 luvussa tarkoitettuun liikennetuhotyöhön, törkeään liikennetuhotyöhön tai 34 a luvussa tarkoitettuihin rikoksiin ei ole mainittu esteenä.

Vastaavasti rautatieliikenteen kuljettajan luvan myöntämistä koskevassa liikenteen palveluista annetun lain 70 §:ssä luvan myöntämisen esteenä on syyllistyminen rikoslain 23 luvussa tarkoitettuun rikokseen, mutta ei mainita rikoslain 34 tai 34 a lukuja.

Liikenne- ja viestintävirasto esittää arvioitavaksi, olisiko tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista ottaa tarkasteluun myös yllä mainitut sellaiset liikenteen säännökset, joissa syyllistymistä rikoslain 23 luvussa tarkoitettuun tekoon on pidetty merkityksellisenä, mutta joissa toistaiseksi ei ole ollut

viittausta rikoslain 34 tai 34 a lukuihin. Tätä tarkastelua voisi pitää perusteltuna siinä valossa, että tavoitteena on kattavan, selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus.

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rangaistussääntelyn selkeyttäminen

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rangaistussääntelyn kattavuus

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rangaistusasteikot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Tunnusmerkistöjen selkeys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Mietinnössä ehdotetaan, että rikoslakin 34 luvun 12 §:ään siirrettäisiin säännökset terrorismirikosten rahoittamisesta. Mainitun 12 §:n 1 momentin 3 kohdassa viitataan liikennettä koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin. Liikenne- ja viestintävirasto kiinnitti huomiota siihen, että säännökseen ei ole tehty muutoksia, eikä sitä myöskään ole mainittu hallituksen esityksissä, joilla on viime vuosina voimaansaatettu ilmailun ja merenkulun terrorisminvastaisiin sopimuksia (ks. merenkulun terrorismin torjuntaan liittyvien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanosta (HE 100/2019) ja ilmailun terrorisminvastaisten sopimusten täytäntöönpano (HE 232/2020). Liikenne- ja viestintävirasto haluaisi varmistaa, että viittaukset alkuperäisiin sopimuksiin ovat riittävät, vaikka terrorismin rahoittamista käsiteltäisiin vasta sopimuksen muuttamista käsittelevissä lisäpöytäkirjoissa.

Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut rikoslain 34 a luvun muuttumiseen liittyvät lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Metsälampi Susanna
Liikenne- ja viestintävirasto